

HISTORY STUDIES

INTERNATIONAL JOURNAL OF HISTORY

ISSN: 1309 4173 / (Online) 1309 - 4688 (Print)

Volume: 15, Issue: 4, November 2023

www.historystudies.net

PAN-ASYACILIK: OKAKURA TENSHIN (KAKUZŌ) VE ASYA ALGISI

Pan-Asianism: Okakura Tenshin (Kakuzō) and His Perception of Asia

Dr. Öğr. Üyesi Emine Sicim Kaplan

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

eminesicim09@gmail.com

Makale Türü-*Article Type* : Araştırma Makalesi-Research Article
Geliş Tarihi-*Received Date* : 06.10.2023
Kabul Tarihi-*Accepted Date* : 30.11.2023
DOI Number : 10.9737/historystudies.1329115

Atıf – Citation:

Emine Sicim Kaplan, "Pan-Asyacılık: Okakura Tenshin (Kakuzō) ve Asya Algısı", *History Studies*, 15/4, Kasım 2023, s. 759-774.

PAN-ASYACILIK: OKAKURA TENSHİN (KAKUZŌ) VE ASYA ALGISI

Pan-Asianism: Okakura Tenshin (Kakuzō) and His Perception of Asia

Emine Sicim Kaplan*

Öz

Meiji Dönemi önemli düşünürlerinden biri olan Okakura Tenshin (Kakuzō) hayatı boyunca İngilizce’de eser vererek Asya ve Japon toplumunu, sanatını, tarihini ve kültürünü Batı dünyasına tanıtmaya kendisine amaç edinmiştir. Nitekim hedefine ulaşmış, eserleri yayımlandıktan sonra Avrupa ve Amerika’da oldukça popüler olmuştur. Buna karşın ana dilinde eser vermemesinden dolayı hayattayken Japonya’da pek fazla tanınmamış, ölümünden sonra ün kazanmıştır. Onun düşünceleri milliyetçi grupların dikkatini çekmiş, özellikle “Asya tektir.” söylemi Büyük Doğu Asya Savaşı’nın kilit sözcüğü olurken Okakura da Pan-Asyacı olarak nitelendirilmiştir. Ardından eserleri tek tek Japonca’ya çevrilmeye başlanmış ve haliyle Okakura da Japon toplumu tarafından tanınır hale gelmiştir. İlginç olan nokta ise daha çok sanatla ilgili yazmasına rağmen Okakura’nın Pan-Asyacı olarak nitelendirilmesi ve II. Dünya Savaşı başladığında hayatta olmamasına karşın savaş suçlusuzluğu olarak ilan edilmesidir. Bu noktada karşımıza şu sorular çıkmaktadır: Okakura’nın eserlerinde asıl anlatmak istediği neydi? Gerçekten belirtildiği gibi onu Pan-Asyacı olarak nitelendirmek mümkün müdür? Dünyaca tanınmasını sağlayan “Asya tektir.” söylemi ile aslında kendisi ne anlatmak istemiştir? Çalışmamızda öncelikle sorulan sorulara cevaplar aranmaya çalışılarak, Okakura’nın Pan-Asyacı olup olmadığı ve Asya algısı eserleri üzerinden irdelenecektir.

Anahtar kelimeler: Okakura Tenshin, Kakuzō, Pan-Asyacılık, Asya, Japonya.

Abstract

Okakura Tenshin (Kakuzō), one of the important thinkers of the Meiji Period, aimed to introduce Asian and the society, art, history and culture of Japan to the Western world by writing works in English throughout his life. As a matter of fact, he achieved his goal and became very popular in Europe and America after his works were published. On the other hand, he was not well known in Japan when he was alive, due to the fact that he did not produce works in native language. So he gained fame after his death. His thoughts attracted the attention of nationalist groups. Especially while the rhetoric of “Asia is one” was the key word of the Greater East Asian War, Okakura was described as a Pan-Asianist. Afterwards, his works started to be translated into Japanese one by one and Okakura became known by the Japanese society. The interesting point is that although he mostly wrote about art, Okakura was described as a Pan-Asianist. Also even though he was not alive when the World War II began, he was declared a war criminal. At this point, the following questions arise: What did Okakura really want to convey in his works? Is it really possible to qualify him as Pan-Asian, as stated? What did he actually mean by his famous rhetoric of “Asia is one”, which made him known worldwide? In our study, firstly these questions will be try to find answers. And then whether Okakura is a Pan-Asianist or not and his perception of Asia will be examined through his works.

Keywords: Okakura Tenshin, Kakuzō, Pan-Asianism, Asia, Japan.

* Dr. Öğr. Üyesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Nevşehir/TÜRKİYE, eminesicim09@gmail.com ORCID: 0000-0002-9328-1192

Giriş

Japonya kapılarını dış dünyaya kapatmadan önce Batı ile teknik ve askeri anlamda eşit durumdaydı. Ancak yaklaşık iki yüz elli yıllık bir kapanmadan sonra Sakoku politikası sona erip, kapılarını dış dünyaya açtıklarında durumun öncesine göre çok farklı olduğu anlaşıldı. Japonya eskiden olduğu gibi ileride değil, aksine çağının oldukça gerisindeydi. Artık Japonya'nın öncelikli amacı kendisini savunmak, bu amaç doğrultusunda da modernleşmek ve Batılılaşmaktı. Çünkü Hindistan'ın ve Çin'in bazı bölgelerinin Batı'nın boyunduruğu altına girdiğine şahit olmuşlardı. Sadece bahsi geçen yerler değil, Güneydoğu Asya Bölgesi de dâhil olmak üzere neredeyse Asya'nın tamamının Batı sömürgesinde olduğunu biliyorlardı. Dolayısıyla beyaz tehlikenin farkında olan Japonya, 1850'li yıllarda Batılı güçlerle imzalamış olduğu eşit olmayan antlaşmalardan ne kadar hızlı kurtulursa, o kadar hızlı güçleneceğini ve Batı tarafından da kabul göreceğini düşünüyordu. Diğer bir ifade ile modern ulusların bir üyesi olacaktı. Ancak Japonya uzun yıllar kapalılık dönemi yaşadığından dış siyaset hakkında pek fazla bilgisi bulunmamaktaydı. Bu durumda da bir an önce Batılı ülkeler ile imzaladığı eşit olmayan antlaşmaları yeniden düzenlemesi gerekiyordu. Bunun için 1871 yılında Prens Iwakura Tomomi¹ (1825-1883) önderliğinde devlet adamları, bilim adamları ve öğrencilerden oluşan bir heyet Amerika ve Avrupa'ya gönderildi. Tarihte Iwakura Misyonu² olarak bilinen bu heyet, yola çıktıktan iki yıl sonra 1873 yılında Japonya'ya geri döndü. Batı'yı her anlamda gözlemeleme şansı yakalayan katılımcılar, gezinin sonucunda Batı'nın birçok açıdan Japonya'nın ne kadar ilerisinde olduğunu farkına varmışlardır. Dolayısıyla onlara göre Batı ile yarışmak, sadece Batı'nın kendi koşullarında rekabet etmekle olacak bir işti.³ Bunun sonucunda Iwakura Misyonu, Bunmei Kaika⁴ (medeniyet ve aydınlanma) adı verilen bir Batılılaşma hareketi başlatmışlardır. Bu süreçte Japonya kökten bir modernleşme içine girmiş, Fukuzawa Yukichi⁵ (1834-1901) gibi Japonya'nın önde gelen düşünürlerinin çoğu da kendilerini, uluslarının geleceği için Batılılaşmaya adanmışlardır. Bu durum sadece düşünürlerle sınırlı kalmamış, Inoue Kaoru⁶ (1836-1915) gibi siyasi kesimden kişiler de Japonya'nın hızla Batılılaşması gerektiğini savunmuşlardır.

Bir tarafta Batılılaşmayı savunanlar olduğu kadar diğer tarafta da geleneksellikten kopmak istemeyenler yer almıştır. Dolayısıyla Japon geleneğine sıkı sıkıya bağlı kalmak isteyenler ile Batı'ya ayak uydurmak için onların teknik ve değerlerine intibak etmenin gerekli olduğunu savunanlar arasında anlaşmazlıklar yaşanmıştır. Bakıldığında gelenekselcilerin Batılılaşmaya karşı çıkması beklenen bir durumdur. Çünkü modernleşme hareketi detaylı bir şekilde incelendiğinde Meiji Dönemi'nin (1868-1912) ilk yıllarında geleneksel sanat, kültür ve hatta değerler çoğu zaman bir değişim ve modernleşme adı altında ikinci plana atılmış, önemsenmemiştir. Ernest Fenollosa⁷ (1853-1908) ve Lafcadio Hearn⁸ (1850-1904) gibi kişilerin de eleştirdiği üzere Japonya'nın yeni uyum sağlamaya çalıştığı dış dünyada ayakta kalabilmesi, aleyhine olan antlaşmaları ortadan kaldırabilmesi ve Batı'ya ayak uydurabilmesi için sanat

¹ 岩倉具視.

² Iwakura Shisetsudan.

³ Bkz: Nishioka, Kaori, *Shingapo-ru no Nihonjin Shakaishi*, Kalmia, Tokyo, 1997, s. 25.

⁴ 文明開化.

⁵ 福澤諭吉.

⁶ 井上馨.

⁷ Ernest Fenollosa: Japonya'da geleneksel sanatın korunmasına önemli katkılarda bulunan Amerikalı doğu bilimci ve eğitimcidir. Harvard Üniversitesi'nde felsefe ve sosyoloji üzerine eğitim almıştır. Tokyo İmparatorluk Üniversitesi'nde siyaset bilimi, felsefe ve ekonomi üzerine ders vermiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz: <https://www.britannica.com/biography/Ernest-F-Fenollosa>.

⁸ Lafcadio Hearn: 1890 yılında Japonya'ya gelmiştir. O dönemde Japonya'da elçilik yapan dostu davet etmiş ve bunun üzerine yolu Japonya'ya düşmüştür. Ardından Koizumi Setsuko adında bir Japonla evlenir ve Japon vatandaşı olur. Hayatı boyunca Japon kültürü, tarihi, zihniyeti ile ilgili çok sayıda kitap yazmıştır. Bunlardan biri olan Japonya adlı eseri de Oğuz Adanır tarafından Fransızca aslında dilimize çevrilmiştir. Bkz: Lafcadio Hearn, *Japonya*, Çev: Oğuz Adanır, Doğu Batı Yayınları, Ankara, 2016.

eserlerinden ya da müzelerden ziyade gemilere ve toplara ihtiyacı olmuştur.⁹ Bu durum da ordunun önemini artırmış ve Japonya ordusunu kullanarak topraklarını genişletme yoluna gitmiştir. Başlangıçta kuzeye yönelen Japonya, 1894-95 yılında Çin ile, 1904-1905 yılında da Rusya ile girdiği savaştan zaferle ayrılmıştır. Özellikle Rusya'ya karşı kazanılan zafer Batı'nın dikkatini çekmiştir. Çünkü Asyalı bir ulusun Rusya'yı yenmesi beklenmedik bir durumdu. Japonya'nın yayılcı siyasetini uyguladığı bu dönemde iki adet eser yayınlanmıştır. İlki Nitobe Inazō¹⁰'nun (1862 – 1933) *Bushido - The Soul of Japan*¹¹ (1905) adlı kitabı, ikincisi ise Okakura Kakuzō'nun *The Book of Tea* (1906) adlı eseridir. Her iki eserin orijinal dili İngilizce olup, yazıldığı dönemin en önemli eserleri olarak kabul görmüşlerdir.

Bushido – The Soul of Japan adından da anlaşılacağı üzere Japon savaş sanatı ile ilgilidir. Kitabın içeriğine bakıldığında Nitobe Inazō'nun Japonya'nın savaşçı değerlerini Batı'ya açıkladığı görülmektedir. Kitap döneminde ve sonrasında oldukça popüler olmuştur.¹² Kitabın yayınlandığı dönem göz önüne alındığında içerik açısından halkın dikkatini çekmesi ve popüler olması beklenen bir durumdur. Japonya o dönemde Rusya ile savaştan yeni çıkmış, emperyal bir güç olma yolunda emin adımlarla ilerlemektedir. Ancak ilginç olan nokta ise Okakura'nın Japon Çay Sanatını anlattığı *The Book of Tea* adlı eserinin halkın ilgisini niçin bu kadar çok çekmiş olmasıdır. Kitabın yayınlandığı dönem itibarıyla Okakura'nın kitabının askerlikle ya da savaşçılıkla bir ilgisi olması beklenir. Ancak eserin içeriğine bakıldığında beklentiye karşılıkmadığı görülecektir. Okakura eserine çayın ilk olarak ilaç olarak kullanıldığını anlatarak başlamış, devamında da Konfüçyanizm, Taoizm, çay odası, çiçekler vb. konulardan bahsetmiştir.¹³ Japonya'nın askeri anlamda güçlendiği ve toprak anlamında genişlediği bir dönemde yazılan bu eser, içerik olarak bambaşka konulara değinmesine rağmen popüler olmasını neye borçludur?

Meiji Dönemi'nde modernleşmeye çalışan Japonlar için milliyetçilik yeni bir birleştirici güç olmuştur. Okakura Tenshin de yazdığı eserleriyle ölümünden sonra özellikle 1930'lu yıllarda milliyetçi grubun dikkatini çekmiş ve kendisi Pan-Asyacı olarak nitelendirilmiştir. Okakura'nın kitaplarında Japonya'nın genel bir portresini ve bir bütün olarak Japon toplumunu, kültürünü, sanatını, tarihini görmek mümkündür. Ancak görünenin aksine kastedildiği gibi kendisi eserlerini Pan-Asyacı bir düşünce doğrultusunda mı yazmıştır yoksa amacı sadece sanat tartışmak mıdır? Büyük Doğu Asya Savaşı'yla ilişkilendirilen “Asya tektir. (Ajjia wa hitotsu)” söylemini Pan-Asyacılık ile bağdaştırmak ne kadar doğrudur? İngilizce'de yazmış olduğu eserleriyle anlatmak istediği nedir? Çalışmamızda Okakura'nın eserleri incelenerek bu sorulara açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Okakura'nın eserleriyle asıl aktarmak istediği tartışılmış, Asya algısı anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu noktada öncelikle Okakura Tenshin'in kim olduğu üzerinde durulmuş, daha sonra eserlerine geçilmiştir. Ardından Pan-Asyacı olup olmadığı tartışılarak, Asya algısı ele alınmıştır.

1. Okakura Tenshin Kimdir?

Okakura Yokohama'da samuray kökenli bir tüccarın oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Tüccar kızı olan annesi oğluya hiç ilgilenmemiştir. Bundan dolayı babası, Fukui'den Tsune adındaki orta yaşlı bir kadını Okakura'ya bakıcı olarak tutmuştur. Anne sevgisinden yoksun olarak büyüyen Okakura, babası öldükten sonra Kakuzō olan asıl adını değiştirerek Tenshin adını almış,

⁹ F.G. Notehelfer, “On Idealism and Realism in the Thought of Okakura Tenshin”, *The Journal of Japanese Studies*, Vol: 16, No: 2, 1990, s. 309-311.

¹⁰ 新渡戸稲造.

¹¹ Bu eser 2016 yılının Mayıs ayında Doruk Akyüz tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Bkz: Inazō Nitobe, *Buşido*, Çev: Doruk Akyüz, Dergâh Yayınları, İstanbul, Mayıs 2016.

¹² Hatta Amerika Başbakanı Theodore Roosevelt'in (1858-1919) kitaptan çok fazla etkilendiği ve bunun üzerine arkadaşlarına ve ailesine dağıtmak üzere altmış adet satın aldığı bile söylenir. Notehelfer, *agm*, s.311.

¹³ Kakuzō Okakura, *The Book of Tea*, Dover Publications, Amerika, 1964.

eserlerinde de yeni adını kullanmayı tercih etmiştir. Ancak Tenshin adı, toplum tarafından Okakura'nın ölümünden sonra daha sık kullanılmaya ve bilinmeye başlamıştır. Okakura'nın anne sevgisine hasret kalarak büyüdüğü 1913 yılında Hintli şair Priyambada Devi'ye (1871-1935) yazdığı mektubundan da anlaşılmaktadır. Mektubunda, hayatın yüküne güçlkle göğüs geren bir zavallı olduğunu, ancak bu durumunu kimsenin anlamadığını, aslında cesaret ve özgüven maskesi altında korkak ve ürkek bir yaratığın yattığını ifade etmiştir. Fakat korkunun kendisini gururlandırdığını, başını yaslayıp ağlamak, sevmek, sarılmak ve yaramazlık yapmak istediğini dile getirmiştir.¹⁴

Okakura yedi yaşından itibaren Amerikalı misyonerler James Hepburn (1815-1911) ve S. R. Brown'dan (1810-1880) İngilizce dersler almıştır. Daha sonra da Brown'un kurucusu olduğu Takashima Okulu'na gitmiştir. Dolayısıyla yaşadığı döneme bakıldığında Okakura'nın İngilizcesinin bir Japon'a göre oldukça akıcı olduğu görülecektir. Okakura sadece İngilizce'ye yoğunlaşmamış, Kanagawa Tapınağı'na gönderilerek Çin klasikleri ve Japonca üzerine de çalışmıştır. Bir taraftan İngiliz dilini ve Batı kültürünü, diğer taraftan da Chōenji rahipleriyle tanıştığı Mensiyüsü ve Konfüçyüsün yazılarını, Çin şiirini öğrenmiştir. Ancak Okakura hayatı boyunca Japonca'ya İngilizce kadar hâkim olamamış ve yazamamıştır. Eserlerini ana dilinde değil, İngilizce'de yazmayı tercih etmesinin nedenlerinden biri de bu olmuştur.¹⁵

Okakura, 1873 yılında adı daha sonra Tokyo İmparatorluk Üniversitesi olacak olan Kaisei Gakkō'ya girmiştir. Bu okulun kurulma amacı genç beyinleri Batı hakkında bilgilendirmektir. Okakura okulda Ernest Fenollosa ile felsefe, William A. Houghton ile de İngiliz Edebiyatı çalışmıştır.¹⁶ Yabancı dil ve Batı felsefesine maruz kalmasının yanı sıra Çin felsefesi ve Japon sanatıyla ilgilenmiş, okulun ilerleyen yıllarında da politikaya önem vermiştir. Bitirme tezi olarak politik bir konu seçerek "Devlet Teorisi (The Theory of State)" adlı tezini yazmak istemiştir. Ancak yaşadığı talihsizlikten dolayı "Sanat Teorisi (The Theory of Art)" adlı tezi yazmak zorunda kalmıştır. Neden böyle olduğu ile ilgili olarak özel hayatına bakmak gerekmektedir. Özel hayatına bakıldığında Okakura'nın babasının da isteği doğrultusunda daha on altı yaşında iken kendisi gibi küçük yaşta olan Ōoka Motoko ile evlendirildiği görülecektir. Her ikisinin de genç yaşta olmasından dolayı evliliklerinin ertesi yılında çift büyük bir kavga yaşamış ve kırgınlıkla eşi Okakura'nın tezini yakmıştır. O sırada tezin teslim tarihine iki hafta kalmıştır. Bu kadar kısa süre içerisinde tezini yeniden yazıp yetiştirmesi imkânsız olduğu için Okakura sanatla ilgili yazıp, teslim etmiştir.¹⁷ Mezuniyetinden sonra Eğitim Bakanlığı'nın müzik alanında sekreter olarak işe başlamış, 1881 yılında da müzik bölümünden sanat bölümüne geçmiştir. Bu kurum altında Japon sanatını kataloglamak ve tanımlamak için birçok yeri gezmiş, yirmi yıl boyunca da sanat yönetimi ve tarihi ile ilgilenmiştir.¹⁸

Okakura'nın üniversitedeki felsefe hocası Ernest Fenollosa Japon sanatına ilgi duymuştur. Fenollosa, Tokyo'daki antikacılar ve ikinci el kitap satıcılarına giderek kendi koleksiyonu için parçalar aramıştır. Bu dönemde ona tercüman olarak Okakura yardımcı olmuştur. Ernest'in Japon sanatına olan ilgisi Okakura'yı da etkilemiş, Japon sanatının önemini anlamasını sağlamıştır. 1884 yılında Ernest ve Okakura kendi sanat derneklerini kurmuşlar, adını da Kangaikai olarak kararlaştırmışlardır. Derneğin çatısı altında konferans ve sergiler düzenlemişler, Japon halkını geçmişin sanat değerleri hakkında bilgilendirmek için çaba sarfetmişlerdir. Zamanla bu kurum ülkenin en etkili sanat organizasyonlarından biri haline gelmiştir.¹⁹ 1886 yılında Fenollosa,

¹⁴ Notehelfer, *agm*, s. 311-317.

¹⁵ *Agm*, s. 315-317.

¹⁶ Takeshi Nakajima, *Ajishugi*, Ushio, Tokyo, 2014, s. 204.

¹⁷ Matsumoto Takashi, *Okakura Tenshin*, Nagoya Gakugei Daigaku, Kenkyū Kiyō, 5, 2009, s. 21; Takeshi, *age*, s. 205.

¹⁸ Brij Tankha, "Okakura Tenshin: "Asia is One," 1903", *Pan-Asianism A Documentary History, Volume 1: 1850-1920*, Ed: Sven Saaler, Christopher W. A. Szpilman, Rowman&Littlefield, İngiltere, 2011, s. 93.

¹⁹ Keizo Ikimatsu, "Profile of Asian Minded Man IV: Okakura Tenshin", *The Developing Economies*, Vol. 4, No. 4, 1966, s. 641.

Okakura ve Hamao Arata²⁰ sanat eğitimi, müze yöntemleri ve anıtların korunmasını incelemek üzere Batı'ya seyahate çıkmışlardır. Gezi yaklaşık olarak bir yıl sürmüştür. Bu esnada Okakura, Amerika ve Avrupa'daki önemli müzeleri ve sanat hareketlerini görme şansı yakalamıştır. Ancak gezisi onun Batı sanatına değil, aksine Doğu sanatına yakınlaşmasını sağlamıştır. Gezisi esnasında edindiği bilgiler ışığında Japonya'nın ilk modern müzelerini kurmuş ve işletmiş, denizaşırı Japon sanatı sergileri düzenlemiş ve sergileri düzenleyen komitelerde önemli görevler üstlenmiştir. Japonya'da Tokyo Bijutsu Gakkō²¹ adındaki gayri resmi sanat akademisinin ilk kez kurulmasında önemli rol oynamış, okulun baş sanat tarihçisi ve aynı zamanda da ilk müdürü olarak önemli görevlerde bulunmuştur.²² Okakura 1893 yılında Çin'e gitmiş, Çin sanatı üzerine araştırmalarda bulunmuş, Çin kültürü hakkında yazılar yazmıştır. Ertesi yıl da Tōhō Derneği sponsorluğunda ders vererek Çin gezisi süresince elde ettiği bilgileri aktarmıştır.²³

1897 yılından sonra Okakura'nın hayatı çalkantılı bir döneme girmiştir. O yıl babası ölünce duygusal çöküntü yaşamış ve kendini içkiye vermiştir. Hayatını iyice çıkmaza sokan Okakura yasak aşk ilişkisi de yaşayınca 1898 yılında skandal davranışlarından dolayı akademiden ve Ulusal Müze'den istifa etmek zorunda kalmıştır. Ancak tüm bu özel hayatında yaşadığı sorunlara rağmen Meiji sanat dünyasında, toplumunda ve bürokrasisinde kayda değer bir otoritesinin olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Kısacası henüz yirmi yedi yaşında olmasına rağmen Okakura önemli yerlere gelmiştir. Derslerinde anlattığı Japon sanatı ile ilgili önemli düşünceleri öğrencileri tarafından derlenerek Nihon Bijutsushi²⁴ adı altında kitap olarak yayımlanmıştır. Bunun yanı sıra Okakura ve destekçileri Ueno'nun yakınında bulunan Yanaka'da Nippon Bijutsuin²⁵ yani Japon Sanat Akademisi'ni kurmuşlardır.²⁶

1901 yılına gelindiğinde ise Okakura, Amerikalı zengin bir ailenin kızı olan Josephine MacLeod (1858-1949) ile Japon ve Asya sanatının kökenlerini araştırmak amacıyla Hindistan'a gitmiştir. İki birlikte 6 Aralık 1901'de Tokyo'dan hareket etmişler, Kolombo, Madras ve Kalküta'da kısa süre dinlendikten sonra 6 Ocak 1902'de Hindistan'a ulaşmışlardır.²⁷ MacLeod, Okakura'yı Hindistan'da yaşayan diğer yabancı bayanlarla tanıştırmak için çevre edinmesini sağlamıştır. Okakura yeni tanıştığı bayanlara haftada bir kez İngilizce olarak Japon sanat tarihi üzerine ders vermiştir. Yabancılarla tanışmasını sağlayan MacLeod aynı zamanda Okakura'yı Hintli filozof Swami Vivekananda (1863-1902) ile de tanıştırmıştır. MacLeod, Vivekananda ile 1894 yılında tanışmış ve o andan itibaren kendini ona adamıştır. Vivekananda'ya maddi ve manevi anlamda her türlü desteği sağlarken Batı'da da onun düşüncelerinin propagandasını yapmıştır.²⁸ Okakura'ya, MacLeod bir kapıyı aralamış, diğerini de ders verdiği bayan öğrencileri açmıştır. Öğrencilerinden Margaret Elisabeth Noble²⁹ (1867-1911) Okakura'yı şair Rabindranath Tagore (1861-1941) ile tanıştırmıştır. Bu tanışma Okakura'ya bambaşka bir dünyanın kapılarını aralamıştır. Bir süre Tagore ailesi ile yaşayan Okakura, bu süre zarfında iki kitap kaleme almıştır. Bunlardan ilki olan

²⁰ 濱尾新 (1849-1925): Japon politikacı.

²¹ 東京美術学校.

²² Pekka Korhonen, "The Geography of Okakura Tenshin", *Japan Review*, No: 13, 2001, s. 108.

²³ Detaylı bilgi için bkz: Ikimatsu, *agm*, s. 645.

²⁴ 日本美術史: Japon sanat tarihi.

²⁵ 日本美術院.

²⁶ He Jing, "Okakura Tenshin and Pan-Asianism, 1903-1906", *Pan-Asianism A Documentary History, Volume 1: 1850-1920*, Ed: Sven Saaler, Christopher W. A. Szpilman, Rowman&Littlefield, İngiltere, 2011, s. 101.

²⁷ Inaga Shigemi, "Okakura Kakuzō's Nostalgic Journey to India and the Invention of Asia", *Nostalgic Journeys-Literary Pilgrimages Between Japan and the West*, Ed. Susan Fisher, CJR Japan Research Series, Vancouver, 2001, s. 120.

²⁸ *Agm*, s. 120.

²⁹ Sister Nivedita olarak da bilinir. İrlanda'da dünyaya gelmiştir. 1895 yılında Vivekananda ile Londra'da karşılaşmış, ondan etkilenerek 1898 yılında da Hindistan'a gelmiştir. 1899 yılında Hindistan ile ilgili çok fazla yazı yazmıştır. Bunlardan bazıları "Ideals of Hindu Women", "Mother Worship" dir. Okakura Kalküta'ya gelmeden kısa süre önce de Hindistan kültürüne yönelik misyoner saldırıları ile ilgili "Lambs among Wolves" adında kitap çıkartmıştır. Okakura ile de 1902 yılının Mart ayında tanışmıştır. Bkz: *Agm*, s. 121-122.

The Ideals of the East kitabını 1902 yılında tamamlamıştır. Kitabın içeriği Avrupalı bayanlara verdiği derslerden oluşmaktadır. The Ideals of the East kitabı 1903 yılında Londra’da yayımlanmıştır. Dolayısıyla okuyucuları da Doğu sanatı ve felsefesine ilgi duyan Avrupalı oryantalistler ve Hintli entelektüeller olmuştur. Diğeri ise The Awakening of the East adlı eseridir. Bu kitabını da 1902 yılında Tagore ailesiyle yaşadığı dönemde kaleme almıştır. Aynı şekilde bu eserini de daha çok Hintli okuyucu kitlesine hitap edecek şekilde yazmıştır.³⁰ Okakura’nın Hindistan macerası 1903 yılında sona ermiş, Japonya’ya geri dönmüştür. Çalışmalarına hız kesmeden devam eden Okakura, ertesini yıl Amerika’da Nihonga adında bir sergi düzenlemiştir. 1905 yılına gelindiğinde ise Boston güzel sanatlar müzesinin Çin ve Japon bölümünde küratör yardımcısı olarak göreve başlamış, ölümüne kadar hayatının yarısını müzede, yarısını da Japonya’da geçirerek hep sanatla ilgilenmiştir.³¹

Okakura, 1913 yılında Boston’da hayatını kaybetmiştir. Yaşamını Asya’yı ve Japonya’yı Batı dünyasına tanıtmaya adanmıştır. Bu amaç doğrultusunda eserlerini her zaman İngilizce olarak yazmıştır. İngilizcesi ile Japonya’nın ve Japon uygarlığının Batı tarafından bilinmesini sağlamak istemiştir. Bu gerçeği The Awakening of the Japan adlı eserindeki “*Batı’nın emrindeki geniş bilgi kaynaklarına rağmen, bugün bizim hakkımızda hâlâ ne kadar çok yanlış kaniya varıldığını görmek üzücü. Irk ön yargısının ve Haçlı seferleri günlerinden kalma o belirsiz Doğu nefretinin egemen olduğu düşüncesiz kitlelere hâlâ atıfta bulunmak istemiyoruz.*”³² ifadelerinden de anlamak mümkündür.

2. Okakura’nın Eserleri Hakkında

Okakura Tenshin hayatı boyunca birçok esere imza atmıştır. Japonya’nın Batı dünyası tarafından büyük ölçüde görmezden gelindiğini düşünmüş ve Japonya hakkında Batı’yı bilgilendirmek amacıyla eserlerini İngilizce’de vermiştir. Kendisini dünyaca üne kavuşturan da 1898 yılında akademiden ayrıldıktan sonra yazdığı kitapları olmuştur. Bunlar 1902 yılında yazdığı The Awakening of the East (1938 yılında yayımlanmıştır), 1902 yılında yazdığı The Ideals of the East (1903 yılında yayımlanmıştır), 1905 yılında yayımlanan The Awakening of Japan ve 1906 yılında yayımlanan The Book of Tea adlı eserleridir. Saydığımız kitapların içerisinde Okakura’nın hayattayken yayımlanan üç adet eseri olmuştur. Bunlar sırasıyla The Ideals of the East, The Awakening of Japan ve son olarak da The Book of Tea’dir. Ancak Okakura hayattayken bu kitaplar Japon okuyucular tarafından pek ilgi görmemiş, ölümünden sonra popüler hale gelmiştir. Okakura’nın Meiji Restorasyonu hakkındaki değerlendirmesi özellikle Japon emperyalistlerin dikkatini çekmiştir. Bunun üzerine Japon militaristler Pasifik Savaşı’nda Japonya’nın genişlemesini haklı göstermek için onun düşüncelerini kullanmışlardır.³³

Daha önce de belirttiğimiz üzere Okakura 1901-1902 tarihlerinde Hindistan’da bulunmuş ve Swami Vivekananda ile görüşmüştür. Vivekanandayla 1901 yılının Sonbaharında görüşen Okakura, kendisini Japonya’ya davet etmiştir. Ancak Vivekananda hastalığından dolayı teklifi geri çevirmek zorunda kalmış ve 1902 yılında da hayatını kaybetmiştir.³⁴ Okakura, The Awakening of the East adlı eserini de Hindistan’da bulunduğu sırada kaleme almıştır. Vivekananda’nın eser üzerinde etkisi oldukça fazladır. Eserin başlığından ve içeriğinde yer alan ilk sözlerinden de bu durum anlaşılmaktadır. Öncelikle The Awakening of the East adı ile benzer şekilde Vivekananda’nın da Awakening of India adlı kitabı bulunmaktadır. Bunun dışında The Awakening of the East kitabının “*Asyalı kız ve erkek kardeşlerim*” olan ilk sözleri, Vivekananda’nın 1893 yılındaki Chicago Dünya Dinler Konferansı’ndaki Amerikalı kız ve erkek

³⁰ Korhonen, *agm*, s. 109.

³¹ Tankha, *agm*, 2009, s. 30-31.

³² Kakuzō Okakura, *The Awakening of the Japan*, The Century Co., New York, 1904, 4 – 5.

³³ Sven Matthiessen, *Japanese Pan-Asianism and the Philippines from the late 19th Century to the End of World War II*, Brill, Leiden, 2015, s. 24-25.

³⁴ Midori Wakakuwa, “Japanese Cultural Identity and Nineteenth – century Asian Nationalism: Okakura Tenshin and Swami Vivekananda”, *Okakura Tenshin and Pan-Asianism*, Ed. Brij Tankha, Global Oriental, 2009, İngiltere, s. 23.

kardeşlerim konuşmasındaki başlangıç sözleridir.³⁵ The Awakening of the East adlı eserine Okakura şu şekilde başlamıştır:

“Asyalı kız ve erkek kardeşlerim! Atalarımızın topraklarında büyük bir ızdırap söz konusu. Doğulu demek kadımla eş anlama geldi. Yerli ise köle için bir lakap oldu. Bizim övülen nezaketimiz yabancı kibarlığın korkaklığına borçlu olduğumuz bir ironidir. Ticaret adına muharibe kucak açtık, medeniyet adına emperyalizmi kabul ettik, Hristiyanlık adına acımasızların önünde kapandık. Uluslararası hukukun ışığı beyaz parşömen üzerinde parlıyor. Adaletsizliğin gölgesi renkli tenin üzerine düşüyor.”³⁶

The Awakening of the East, Risō no Saiken³⁷ adıyla 1938 yılında oğlu Okakura Kazuo ve torunu Okakura Koshirō tarafından Japonca’ya çevrilmiştir. Aynı eser Okakura hakkında yazıları bulunan milliyetçi Asano Akira tarafından Tōyō no Kakusei³⁸ başlığıyla 1940 yılında tekrardan Japonca’ya çevrilmiştir. Kazuo ve Koshirō’nun çevirisinden ziyade Asano’nun tercümesi bugüne kadar standart başlık haline gelmiştir.³⁹

The Awakening of the East kısa el yazmasından oluşmaktadır. Kitabın yazım aşaması hakkında yazar ve çevirmen olan Surendranath Tagore (1872-1940), akşamları bir masanın etrafında toplanarak Okakura’nın beyaz tehlikenin doğuya yayılmasıyla ilgili üzüntüsünü dile getirdiği pasajlarını dinlediklerini belirtmiştir. Ancak yayınlanan kitabında Okakura’nın devrimci ruhunu göremediklerini de eklemiştir.⁴⁰ The Awakening of the East adlı eserin yazıldığı dönem, sömürge ya da yarı sömürge konumundaki Asya ülkeleriyle endüstrilemiş Avrupa ülkeleri arasında adaletsiz serbest ticaret antlaşmalarının yapıldığı, Asyalıların küçümsendiği zamanlara denk gelmekteydi.⁴¹ Bundan dolayı Okakura kitabında Asya halkına, köle ırkı doğurdıkları için annelerine, korkak bir ırkla evlendikleri için de kızlarına yazıklar olsun diyerek sitem etmiş, Batı medeniyetini kültürel anlamda eleştirmiştir. Batı emperyalizmini ve beyaz tehlikeyi suçlamıştır. Öyle ki bu kitabı, araştırmacılar tarafından Asyalı bir yazarın elinden çıkan ve Batı emperyalizmini duygusal olarak en güçlü suçlayanlarından biri olarak nitelendirilir. Onun Batı medeniyetine yönelik kültürel eleştirisi hem İngilizce yazdığı kitaplarda hem de sanat tarihçisi ve yöneticisi olarak yaptığı faaliyetlerde de görülmektedir.⁴²

Diğer ünlü kitabı The Ideals of the East’tir. Bu kitabını da aynı şekilde 1901 yılında Hindistan’da bulunduğu sırada yazmıştır. Okakura diğerlerinde olduğu gibi bu eserini de İngilizce olarak kaleme almış, 1913 yılında Japonya’dan bir yayınevi eserini Japonca’ya çevirmeyi önermesine rağmen kendisi bu öneriyi reddetmiştir.⁴³ Dolayısıyla uzun yıllar çevrilmeyi bekleyen eser, 1930 yılında Tōyō no Risō adıyla Japonca’da yayınlanmıştır. Yukarıda da değindiğimiz üzere The Ideals of the East adlı eseri Okakura’nın ders notlarından oluşmaktadır. Okakura Hindistan’da kaldığı süre zarfında bazı Amerikalı bayanlara Japon tarihi ile ilgili dersler vermiş, derslerinde anlattıklarını da daha sonra kitaplaştırmıştır.⁴⁴ Kitabın genelinde sanattan bahsedilmiştir. Eserde Türklerden, Araplara, Perslere, Moğollara, Hintlilere, Birmanyalılara, Siyamlılara, Çinlilere, Korelilere ve Japonlara kadar bütün ırkları görmek mümkündür. Kısacası eserde Avrupa dışındaki tüm halklara yer verilmiştir diyebiliriz. Okakura kitabında Asya’nın kurucu unsurlarını ülkeler

³⁵ *Agm*, s. 25.

³⁶ Korhonen, *agm*, s. 114.

³⁷ 理想の再建.

³⁸ 東洋の覚醒.

³⁹ Noriko Murai and Yukio Lippit, “Okakura Kakuzō: A Reintroduction”, *Review of Japanese Culture and Society*, Vol: 24, 2012, s. 4.

⁴⁰ Notehelper, *agm*, s. 330.

⁴¹ Korhonen, *agm*, s. 114.

⁴² Notehelper, *agm*, s. 340; Tankha, *agm*, 2011, s. 94.

⁴³ Nagahiro Kinoshita, “Okakura Kakuzō as a Historian of Art”, *Review of Japanese Culture and Society*, Vol: 24, 2012, s.28.

⁴⁴ Wakakuwa, *agm*, s. s. 24.

değil, ırklar olarak görmüştür. Dolayısıyla ırk ve siyaseti, coğrafya ile birleştirmiştir. Günümüz araştırmacılarından Inaga Shigemi ve Kevin Singleton eseri, yazıldığı dönem itibariyle Asyalının kendini ifade etmesinin en belirgin örneklerinden biri olarak nitelendirirler.⁴⁵

Bir diğer eseri olan *The Awakening of Japan* ise, *Nihon no Kakusei*⁴⁶ başlığında 1938 yılında Watanabe Masamoto ve Fukuda Hisamichi tarafından Japonca'ya çevrilmiştir. Okakura'nın bu kitabı Japonya'nın konumunu gösteren en önemli eserlerinden biridir. Kitapta beyaz felaketin yani Avrupalıların ortaya çıkması ve Asya'nın sömürgecilik nedeniyle yerleştirildiği adaletsiz durumdan bahsedilmiştir. Okakura eserinde, Japonya'nın Kore Yarımadası'na müdahalesini ve Rus-Japon Savaşı'ndaki konumunu Batılı okuyuculara haklı göstermeye çalışmıştır.⁴⁷ Kitabın içeriğinden ve aynı zamanda Amerikan kamuoyunu savaşta Japonya'nın yanında tutmak istemelerinden dolayı yayınlanmasında aceleci davranılmış, kitap Rus-Japon Savaşı devam ederken Londra'da basılmıştır.⁴⁸

Bu üç kitabın dışında Okakura'nın yurtdışındaki en ünlü eseri hiç kuşkusuz savaştan sonra 1906 yılında yine Londra ve New York'ta yayımlanan *The Book of Tea*'dir. Bu eser Avrupa ve Amerika'da en çok sevilen kitabı olup, birçok dile çevrilmiştir. Diğer kitaplarına kıyasla, özellikle *Awakening* başlıklı kitaplarıyla karşılaştırıldığında siyasi düşünceler içermediği görülecektir. Kitap genel anlamda; çayın tarihi ve mimarisi, çay ekipmanlarının estetiği ve çiçek aranjmanı, çay ustalarının karakteri ve çayın derin felsefesi ile ilgilidir.⁴⁹ Kitabın içeriğine bakıldığında Okakura'nın uluslararası konulardan kaçınarak, kendini tamamen sanata adanmış, Japon kültürüyle alakalı yazdığını söylemek mümkündür. *The Book of Tea*, 1929 yılında Cha no Hon başlığıyla Muraoka Hiroshi tarafından Japonca'ya çevrilmiştir.

Okakura'nın eserleri kendisi hayattayken Japon okuyucu kitlesi tarafından çok fazla saygı görmemiştir. Eserlerinin hepsi İngilizce'de yazılmış olmasına rağmen Japonya'da da temin etmek mümkündür. Ancak dönem olarak bakıldığında toplumun İngilizce okuma ve anlama seviyesi o kadar iyi değildi ve dolayısıyla sınırlı okuyucu kitesine sahipti. Bundan dolayı eserleri Japonca'ya çevrilene kadar Okakura düşünür olarak kendi ülkesinde o kadar tanınan ve bilinen biri olmamış, bu durumda yeterince anlaşılmasına neden olmuştur. Ancak kendisinin de amacı Japon okuyucu kitesinden ziyade Batı'ya hitap etmek olduğundan amacına ulaşmıştı diyebiliriz.

3. Pan-Asyacılık ve Okakura

Japon entelektüel topluluğu, Okakura'yı ölümünden yaklaşık yirmi yıl sonra yani 1930'lu yılların savaş zamanında yeniden keşfetmiştir. Onların bu keşfine Okakura'nın *The Ideals of the East* adlı eserinin girişinde kullandığı "Asya tektir." cümlesi etkili olmuştur. Entelektüeller bu cümleyi baz alarak Tenshin'i Pan-Asyacı olarak nitelendirmişlerdir. Dahası Tenshin Büyük Doğu Asya Ortak Refah Alanı'nın öncüsü olarak görülmüş, Asya'nın özgürlük savaşında onun düşünceleri araç olarak kullanılmıştır.⁵⁰ Bunun sonucunda 1930'lu yılların ortalarına kadar Okakura'nın İngilizce'de yazmış olduğu eserleri tek tek Japonca'ya çevrilmiştir. 1935-36 yıllarında Seibunkaku yayınevi Okakura'nın eserlerinden oluşan *Okakura Tenshin Zenshū*⁵¹yu yayınlamıştır. Aynı başlık altında 1939 yılında da Rikugeisha yayınevi onun eserlerini basmıştır. Her ikisinin de editörlüğünü Okakura'nın oğlu Kazuo üstlenmiştir. Japonya'nın prestijli

⁴⁵ Inaga Shigemi-Kevin Singleton, "Okakura Kakuzō and India: The Trajectory of Modern National Consciousness and Pan-Asian Ideology Across Borders", *Review of Japanese Culture and Society*, Vol: 24, 2012, s. 39.

⁴⁶ 日本の覚醒.

⁴⁷ Korhonen, *agm*, s. 119.

⁴⁸ *Agm*, s. 119.

⁴⁹ *Agm*, s. 122.

⁵⁰ Yoshimi Takeuchi, "Okakura Tenshin: Civilization Critique from the Standpoint of Asia (1962)", Çev: Christopher L. Hill, *Review of Japanese Culture and Society*, Vol: 24, 2012, s. 15.

⁵¹ 岡倉天心全集.

yayınevlerinden Iwanami; 1929 yılında *The Book of Tea*, 1940 yılında *The Awakening of Japan*, 1943 yılında da *The Ideals of the East* adlı eserlerinin Japonca'sını basmıştır.⁵² Kısacası savaş döneminde özellikle milliyetçi kesim tarafından Okakura'nın kitaplarına ilgi gösterilmiştir. Bu dönemde Okakura'nın bilinmesini sağlayanların başında oğlu Kazuo, erkek kardeşi Yoshisaburō, eleştirmenler Yasuda Yojūrō ve Kamei Katsuchirō gelmektedir. Bunların içerisinde özellikle edebiyat eleştirmeni olan Yasuda Yojūrō, Tenshin'in düşüncelerinin Asya manevi birliğinin oluşmasına katkı sağlamasında önemli rol oynamıştır. Yasuda, Okakura'yı en önemli Meiji düşünürü ve örnek bir vatansever olarak nitelendirmiştir.⁵³

1944 yılına gelindiğinde ise Büyük Doğu Asya Savaşı'nın başlangıcını işaret eden 8 Aralık günü için Nihon Bungaku Hōkokukai⁵⁴ (Japon Edebiyatı Yurtsever Derneği) tarafından özlü söz olarak "Asya tektir" seçilmiştir. Bir diğer ifade ile Büyük Asya Savaşı Tenshin'in Asya tektir söylemi ile başlamıştır. Aynı zamanda bu söylem savaştan önce ve savaş zamanında Asya'ya genişlemede kullanılmış, bu sayede daha fazla bilinir hale gelmiştir.⁵⁵ Bununla ilgili olarak şair Asano Akira şöyle ifade eder:

"Tenshin, "Asya tektir." ifadesini Asya'nın milyarlarca insanının kurtuluşu için samimi özlemini ifade eden içten bir ağıt olarak dile getirdi. Sadece Tenshin, bir Japon olarak böylesine muazzam bir feryada gerçekten ses verebilirdi. Burada, Majesteleri tarafından yönetilmek için kutsanmış, kutsal Japonya topraklarını yaratma misyonunu bilgece, ancak neredeyse acı veren bir gurur ve tutkuyla hatırlıyoruz."⁵⁶

Yukarıda da değindiğimiz üzere "Asya tektir." söylemi 1930'ların sonunda ve 40'ların başlarında Japon militaristleri tarafından Asya'yı bir araya getirmek için Pan-Asyacılıkla ilişkilendirilmiş, Büyük Asya Savaşı'nın tetikleyici söylemi olarak kullanılmıştır. Ancak Okakura'nın aslında bu söylemle kastettiği Pan-Asyacılık değildir. Söylemin geçtiği eser olan *The Ideals of the East*'te Asya uygarlığının üstünlüğü dile getirilmiştir. "Asya tektir." derken aslında Okakura bölgeyi kastetmiştir. Amacı toplumu kısırtarak bir savaşa sürüklemek değildir. Buna rağmen eserleri birbiri ardına Japonca'ya çevrilmiş, Japonya'nın Asya'yı işgal etmesini haklı görenler tarafından onun çalışmaları hem yurt içinde hem de yurt dışında dağıtılmıştır.⁵⁷ Oysa Okakura'nın hayattayken temel kaygısı siyasetten ziyade sanat olmuştur. Eserinin giriş cümlesinde "Asya tektir." der devamında da Himalayaların bir tarafta Çin, diğer tarafta da Hindistan olmak üzere iki güçlü medeniyeti ikiye böldüğünü ifade eder. Asya'nın coğrafi olarak eşsizliğine vurgu yapar. Sanattan, dinden bahseder. Kitapta Yamato şiirinden, Bugaku müziğine ve No dansına kadar Japon sanatını görebilirsiniz. Eser içerisindeki bölüm başlıklarından bile bunu anlamak mümkündür. Örneğin, "Japonya'nın İlkel Sanatı" bu başlıklardan birine örnektir. Kitapta sanatın yanı sıra Japon tarihini de anlatarak Nara, Heian, Kamakura, Ashikaga, Edo ve Meiji olmak üzere tek tek dönemleri ele alır. Dönemlerde ülke içerisinde yaşanan gelişmelere detaylı olarak değinir, sanattan bahseder. Örneğin Nara Dönemi sanatının Tang ve Hindistan'dan etkilendiğini ifade eder.⁵⁸

Diğer taraftan kitabında Japonya'yı övdüğü tartışmasız bir gerçektir. Japonya'yı Asya kültürünün tarihi zenginliğinin ülkede bulunan değerli örnekleri aracılığıyla art arda incelenebildiği tek yer olarak nitelendirir. Ona göre Japonya bir Asya uygarlığı müzesi, hatta bir

⁵² Noriko Murai-Yukio Lippit, "Okakura Kakuzō: A Reintroduction", *Review of Japanese Culture and Society*, Vol: 24, 2012, s. 2.

⁵³ *Agm*, s. 3.

⁵⁴ 日本文学報告会.

⁵⁵ Murai-Lippit, *agm*, s. 204.

⁵⁶ Takeuchi, *agm*, s. 16.

⁵⁷ Notehelfer, *agm*, s. 331.

⁵⁸ Kakuzō Okakura, *The Ideals of the East With Special Reference to the Art of Japan*, Stone Bridge Press, Kaliforniya, 2007.

müzeden daha fazlasıdır. Çünkü Japon ırkı eşsiz dehasıyla eskiyi kaybetmeden yeniyi kucaklayan bir ruha sahiptir.⁵⁹

Günümüz araştırmacılarından Wakakuma Midori'ye göre Okakura, *The Ideals of the East* adlı eserinde Büyük Asyacılığın yani Pan-Asyacılığın ilkelerini ilan etmiştir. Hindistan ve Çin'den gelen Budizm, Konfüçyüsçülük ve Taoizm'i tartışarak Asya felsefesinin büyük geleneklerinin köklerini incelemiştir. Eseriyle Asya'nın tek olduğunu dile getirmiştir.⁶⁰ Inaga Shigemi ise "Asya tektir." ifadesinin boş bir fantezi değil, yirminci yüzyılın başlarında sosyal ve tarihsel bağlamda sömürgeleştirilmiş Asya'nın gerçekçi bir siyasi manifestosu olduğunu savunmuştur.⁶¹ Takeuchi Yoshimi, Okakura'nın *The Ideals of the East* adlı eserini Pan-Asyacılığın çekirdeği olarak görmüştür.⁶² Indra Nath Choudhuri, Okakura'nın asıl amacının Batı ile rekabet etmek için militarist bir milliyetçiliği benimsemek ve böylece yeni bir Asya yaratmak olduğunu iddia etmiştir. Okakura'nın aşırı milliyetçi görüşünün temelinde Japonya'nın diğer Asya ulusları karşısında üstünlüğünü kurmak olduğunu iddia etmiştir.⁶³ Bu noktaya yukarıda biz de değinmiştik. Okakura eserinde Japonya'yı ve Japon ırkını övmüş, kültür bakımından Asya'nın en zengin yeri olarak nitelendirmiştir.

Aslında Okakura'nın Pan-Asyacı olarak nitelendirilmesinde "Asya tektir." söyleminin yanı sıra, 1938 yılında keşfedilen yayınlanmamış kısa el yazması da etkili olmuştur. El yazmasını 1901-02 yılları arasındaki Hindistan ziyareti esnasında yazmıştır. Bu el yazması daha önce de belirttiğimiz üzere Okakura hakkında yazıları bulunan milliyetçi Asano Akira tarafından 1940 yılında *The Awakening of the East* (Tōyō no Kakusei) başlığı altında tercüme edilerek Japonca'da yayınlanmıştır. Yazmada "Avrupa'nın görkemi Asya'nın aşağılanmasıdır."⁶⁴ ya da "Avrupa emperyalizmi, kendisini yok edecek silahları kendisi sağlamıştır." gibi kışkırtıcı sözler yer almaktadır.⁶⁵ Bu eser Japon milliyetçiler tarafından Pan-Asya ittifakını alevlendirmek için hem Japonya'da hem de yurt dışında kullanılmıştır.⁶⁶ Kitabın içeriğine baktığımızda *The Awakening of the East* kaleme alındığı dönem itibari ile aslında Batı emperyalizmini ve beyaz tehlikeyi suçluyordu. Ancak 1930'lu yılların sonlarında Japonca yayınlandığında, entelektüel iklim değiştiğinden ve Japonya yayılcı bir politika benimsediğinden yukarıda da değindiğimiz üzere Okakura'nın fikirleri, niyetlerine aykırı olabilecek şekillerde kullanılmıştır. Özellikle aşırı milliyetçiler tarafından Okakura'nın eserleri Japonya'nın Asya işgalini haklı göstermek için kullanılmıştır. *The Awakening of the East*'te Okakura, Batı medeniyetini eleştirirken, Batı'nın tehdidine karşı Asya'nın birlik olması gerektiğini vurgulamıştır. Okakura'ya göre Japonya'nın görevi, Asya'yı kendi çıkarları için sömürmeye çalışanların değil, Batı emperyalizminin kurbanlarının yanında yer almaktır.⁶⁷ Bu noktada Okakura'yı Asya birliğini savunduğu için Pan-Asyacı ve milliyetçi olarak nitelendirmek doğrudur. Çünkü Pan-Asyacılık Asya halklarının birliğini destekleyen bir düşüncedir. Bir diğer ifade ile Pan-Asyacılıkta Asya halklarının Batı sömürgesinden kurtulması için Japonya liderliğinde birlik olunması savunulur.⁶⁸ Bu noktada Japonya'nın Pan – Asyacı politikasına kısaca bakmak gerekirse; başlangıçta Asya'yı Batı

⁵⁹ *Age*, s.12.

⁶⁰ Wakakuwa, *agm*, s. 23.

⁶¹ Shigemi, *agm*, s. 130.

⁶² Matsumoto Kenichi, "Okakura Tenshin and the Ideal of Pan-Asianism", *Okakura Tenshin and Pan-Asianism*, Ed. Brij Tankha, Global Oriental, 2009, İngiltere, s. 21.

⁶³ Indra Nath Choudhuri, "The Conflict between the Other Asia and the New Asia: Rabindranath Tagore, Liang Qichao and Kakuzō (Tenshin) Okakura and the Politics of Friendship and a Love Story", *Indian Literature*, Vol: 60, No: 3, 2016, s. 154-155.

⁶⁴ "Avrupa'nın görkemi, Asya'nın aşağılanmasıdır." cümlesi Okakura'nın sadece bu eserinde geçmemektedir. Aynı cümle "Batı'nın görkemi, Asya'nın aşağılanmasıdır." şeklinde *The Awakening of Japan* adlı eserinde de yer almaktadır. Bkz: Okakura, *age*, 1904, s. 107.

⁶⁵ Murai-Lippit, *agm*, s. 4.

⁶⁶ Korhonen, *agm*, s. 110.

⁶⁷ Notehelfer, *agm*, s. 330.

⁶⁸ Bkz: Nakao, Miyuki, "Daitōakyōeiken no Naritachi to Kokueki", *Nihon Daigakuin Sōgō Shakai Jōhō Kenkyū Kiyō*, Sayı: 9, 2008, s. 19.

emperyalizminden kurtarma amacı güttüğünü zamanla da bu düşüncenin yerine yayılcı politikasının alarak, Asya'da lider olmaya çalıştığını görebiliriz. İlk zamanlar başarılı sonuçlar elde etse de II. Dünya Savaşı'nda almış olduğu yenilgiyle Pan-Asyacılık ideali başarısızlıkla sonuçlanmış ve görünürde bu politikadan vazgeçilmiştir. Okakura'nın da düşünceleriyle Japonya'nın Asya'da lider olması gerektiğini savunduğunu göz önünde bulundurursak, bu açıdan onu Pan-Asyacı olarak değerlendirebiliriz.

Okakura, *The Awakening of the East* adlı eserinin yanı sıra *The Awakening of Japan* adlı eserinde de beyaz tehlikeyi yani Batı'yı eleştirerek, görünürde uygarlık getirmiş gibi dursalar da onun altında farklı niyetler yattığını belirterek uyarmıştır:

“Hiçbir Doğu milleti için Batı'nın gelişi bir nimet olmamıştır. Doğu milleti, ticari faydalarını memnuniyetle karşılamayı düşünerek yabancı emperyalizmin kurbanı olmuşlardır. Hristiyan misyonerlerin iyiliksever amaçlarına inanarak, askeri saldırganlığın önünde eğilmişlerdir. Onlar için dünya artık huzurlu değildir⁶⁹...Batı kendi geniş topraklarındaki sayısız kurbanın doyumamadığı bir açlıkla Doğu'yu da avlamaya çalışıyor. Batı'nın Asya'daki ilerlemesi sadece sosyal ideallerin dayatılması değil, aynı zamanda mevcut tüm yasa ve otoritenin de yıkılması anlamına gelmektedir. Batı gemileri Doğu'ya sadece uygarlık getirmedi. Doğulunun adı yozlaşmak ile eşanlamlı hale gelene ve yerli kelimesi köleler için bir sıfat olana kadar fetihler, himaye, toprak dışı yargı ve etki alanları da getirdi⁷⁰...Japonya'da elli yıl önce “Batılı barbarlar defolun!” diye bağırın ateşli vatanseverler ile Çinli Boksörlerin tüm şehvetli coşkusu tamamen gitti. O zamandan beri siyasi hayatımızda meydana gelen muazzam değişim ve yabancı temaslardan elde ettiğimiz avantajlar, Batı'ya ilişkin ulusal duyarlılığı o kadar kökten değiştirdi ki, dedelerimizin düşmanlığını harekete geçiren şeyin ne olduğunu kavramak bizim için imkânsız hale geldi. Aksine, kendimizi Asya uygarlığı yerine Avrupa uygarlığıyla özdeşleştirmeye o kadar hevesli hale geldik ki, kıtadaki komşularımız bizi döneç olarak, hatta Beyaz Felaketin kendisinin cisimleşmiş hali olarak görüyorlar⁷¹...Batı'nın ilerlemesini gördük, yıkımımızın muhtemel kuşatmasını gördük. Avrupa'nın görkemi ezilen Doğulular için Asya'nın aşağılanmasından başka bir şey değildir. Kendimizi bugünün Çinli vatanseverinin yerine koyarsak, çağdaş olayların ilerleyişinin dedelerimize nasıl görüldüğünü anlayabiliriz. Onların korkuları tamamen sebepsiz değildi, çünkü Doğu tarihinin yaralı geçmişi, Asya'ya inen Beyaz Felaketin aşamalı ilerleyişini anlatacaktır...⁷² 1853'te Japonya'ya gelen Amerika, Doğu ülkeleri için Beyaz Felaketin korkunç görüntüsüdür. Bu olaydan on bir yıl önce Çin'deki Afyon Savaşı da Batı saldırganlığının vicdansız doğasını açığa çıkarmıştır.⁷³”

Yukarıdaki alıntılanan kısımlardan da anlaşılacağı üzere Okakura, öz eleştiride bulunarak Japonya'nın kendi benliğini unutmasını ve Batılılaşma çabalarını eleştirmiş, bunun yanı sıra Batı tehlikesine karşı Asyalıları uyararak milliyetçi duruşunu sergilemiştir. Okakura'yı sadece sanatçı kişiliği ile değerlendirmek doğru değildir. Okakura'nın kitaplarında siyasetten ziyade sanat üzerine yoğunlaştığı bir gerçektir. Ancak eserlerinin genelinde sanattan bahsediyormuş gibi görünse de bazı noktalarda yukarıda da görüldüğü üzere siyasi düşüncelerine de yer vermiştir. Bundan dolayı Okakura'nın sanatçı kişiliğinin yanı sıra Pan-Asyacı kişiliğini de görmek gerekmektedir.

Okakura'nın Japonya'nın sanatsal ve manevi üstünlüğünü, aynı zamanda yeni dünya düzenindeki liderlik misyonunu vurgulaması, onu milliyetçi söylemde öncü ses haline getirmiştir. Bunun sonucunda Japonya'nın savaştan yenik çıkmasından sonra Okakura hayatta olmamasına

⁶⁹ Okakura, *Age*, 1904, s. 95.

⁷⁰ *Age*, s. 99-100.

⁷¹ *Age*, s. 100.

⁷² *Age*, s. 101.

⁷³ *Age*, s. 107.

rağmen emperyalist ve savaş suçlusı olarak ilan edilmiştir. Bu durum 1960 yılına kadar da bu şekilde devam etmiştir.⁷⁴

4. Okakura'nın Asya Algısı

Okakura dönemindeki diğer Pan-Asyacılar göre oldukça geniş bir Asya tanımı yapmıştır. Onun Asya kavramında Edo Dönemi'ne kadar Çin önemini korumuş, daha sonra ise Çin'in yerine Japonya'yı dünyanın merkezine yerleştirmiştir. Japon ırkının nereden geldiğine dair kesin bir bilgi sunamamıştır. Ona göre Japonların damarlarında muhtemelen Hint-Tatar kanı akmaktadır. Fakat Akadlardan, Türk ordularından veya Aryanlardan da gelmiş olma ihtimalleri yüksektir. Kökenle ilgili kesin bir şey söylemese de Japonların Asya kıtasında bulunabilecek en iyi ırkı temsil ettiğini ve diğer tüm ırklardan daha Asyalı olduğunu belirtmiştir. Çünkü Japonlar asla işgal edilmemişler, eski zamanlardan itibaren egemen bir toplum olarak yaşamışlar ve bu özgürlüğün tadını çıkartmışlardır. Okakura için Doğu; Hindistan ve Çin gibi çürümüşlüğü ve geri kalmışlığı temsil ederken, Japonya ise gelişmişliği ve Asya'yı temsil ediyordu.⁷⁵ Ona göre Japonya, atalardan kalma fikirleri ve içgüdüleri koruyan tecrit edilmiş bir ülke olup, Asya medeniyetinin yaşayan bir müzesi gibiydi. Asya'nın tarihi kültürel zenginliği saf bir biçimde Japonya'da yoğunlaşmış ve onun egemenliği altında Avrupa'nın vandalizminden korunmuştu.⁷⁶ Konuyla ilgili olarak The Ideals of the East adlı eserinde şöyle ifade eder:

“Japonya Asya uygarlığı müzesidir. Hatta bir müzeden daha fazlasıdır. Çünkü Japon ırkının eşsiz dehası, eskiyi kaybetmeden yeniye kucaklayan bir ruh içerisinde geçmişin ideallerinin tüm aşamaları üzerinde düşünmeye sevk eder. Şinto, hala Budizm öncesi atalara tapınma ayinlerine bağlı kalır. Budistler toprağı zenginleştirmek için doğal düzen içinde gelen çeşitli dini ekollere tutunurlar. Asya kültürünün tarihi zenginliği ve değerli örneklerinin art arda incelenebildiği tek yer Japonya'dır. İmparatorluk koleksiyonu, Şinto tapınakları ve açılan dolmenler (taş gömütler) gibi eserler Hang işçiliğinin incelikli kıvrımlarını ortaya çıkarır.⁷⁷

Okakura, Asya tanımını öncelikle Japonya'nın Batı'daki imajını etkileme ihtiyacına yönelik yapmıştır. Buna göre Okakura'nın tek Asya'sı; Japonya'nın Asya ve dünyadaki siyasi, kültürel ve ırksal hiyerarşisindeki lider rolünü ve merkezi konumunu yeniden tanımlamak için tasarlanmıştır. Onun Asya'sında Çin ve Hindistan Japonya'dan daha aşağıda olup, Japonya'ya tabiydi. Dolayısıyla Japonya yeniden haritalandırılmış dünya düzeninde Asya'nın lideri olmalıydı.⁷⁸ Onun için Asya sömürge düzenini temsil eden bir çerçeveydi ve Japonya'nın modernleşme başarısı Asya'nın kurtuluşuna giden yolu göstermekteydi. Diğer bir ifade ile Asya özgürlük yolunda Japonya'yı örnek almalıydı.⁷⁹ Japonya hem bağımsızlığını koruduğu hem de Asya kültürünün toplandığı yer olduğu için Asya'ya liderlik etmeliydi. Okakura'nın Japonya'yı övme ve ön plana çıkarma çabaları, The Ideals of the East adlı eseri başta olmak üzere neredeyse tüm eserlerinde karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, The Awakening of the Japan adlı eserinde Japonya ile ilgili şunları söyler:

“Japonya çiçeklerin ve zırhların, gösterişli kahramanlıkların ve zarif çay fincanlarının ülkesidir. Şimdiye kadar Batılılar Japonya'yı ciddiye almamışlardır. Bugünlerde uluslar ailesi arasında yer alma çabalarımızın başarılı olmasının Hristiyan dünyası tarafından tehdit olarak algılanması gülünçtür. Bizler hem modern ilerlemenin aziz çocukları hem de kafirliğin (Sarı Tehlikenin) korkunç bir dirilişiyiz. Doğu'nun Batı hakkında öğrenmesi gerektiği kadar Batı'nın da Doğu hakkında bilgi sahibi olması gerekiyor mu?⁸⁰”

⁷⁴ Jing, *agm*, s. 102.

⁷⁵ Tankha, *agm*, s. 31.

⁷⁶ Korhonen, *agm*, s. 31-32.

⁷⁷ Okakura, *age*, 2007, s. 12.

⁷⁸ Jing, *agm*, s. 103.

⁷⁹ Tankha, *agm*, 2011, s. 93.

⁸⁰ Okakura, *age*, 1904, s. 3.

Kitap Rus-Japon Savaşı'ndan sonra yayımlandığı için yukarıdaki alıntıda Japonya'nın savaştan zaferle ayrılmasının Batı'daki etkisine de gönderme yapmış, savaştaki haklılıklarını Batılı okuyuculara kanıtlamaya çalışmıştır.⁸¹ Okakura'ya göre Avrupalılar tamamen yabancıdır, gizemli Asya'yı anlamaktan acizdirler. Çünkü onların düşünce süreçleri Asyalılara göre farklıdır. Eğer Asyalıysanız ve kendi ülkenizin dışındaki diğer Asya ülkelerine yolunuz düşerse oradakilerle sohbet etme şansı yakaladığımızda kendinizi birlik içinde hissedebilirsiniz. Diğer bir ifade ile ona göre Asya birdir, tektir, bütündür. Asya tek olmasının yanı sıra alan olarak da oldukça geniştir. Hindistan'ın kendisi bile Vistula'nın batısındaki Avrupa'dan daha büyüktür.⁸²

Okakura'ya göre Asya toplumlarına bakıldığında ise sosyal anlamda oldukça gelişmiş, özlerinde uyumlu ve barışsever insanlardı. Çünkü ekonomileri tarıma dayanıyordu. Asya toplumları bireyciydi. Bireylerin kendi yaratıcı alanlarına sahip olmalarına izin verilirdi. Bunun sonucunda da dünyanın tüm büyük dinleri, gelişmiş sosyal felsefeler, matematik, astronomi, fizik ve tıp gibi temel bilimsel kavramlar ve yüksek sınıf sanatların hepsi Asya kökenliydi.⁸³ Bundan dolayı Okakura, Japonya'nın Asya'dan ayrılmasından şikâyet etmiştir. Japonya Batı'dan çok şey öğrenmesine ve modernleşmesine rağmen asıl ilham kaynağının Batı değil, Asya olduğunu iddia etmiştir.⁸⁴ Daha önce de değindiğimiz üzere Japonya'nın kendisini Avrupa ile değil, Asya uygarlığı ile özdeşleştirmesi gerektiğini savunmuştur. Japonya Asya'dan kopmayıp, tam tersine Asya'nın lideri olmalıdır.

Toparlamak gerekirse, II. Dünya Savaşı'ndan önce Okakura'nın fikirleri Asya'yı Batı'ya karşı dini, estetik ve hümanist bir topluluk olarak tanıtmıştır. Bu fikirler sadece Batı'nın değil, Japon entelektüel dünyasının da dikkatini çekmiş, 1930'lu yıllarda özellikle milliyetçi kesim Batı'ya karşı isyanda onun fikirlerinden oldukça faydalanmıştır.⁸⁵

Sonuç

Okakura ölümünden sonra özellikle 1930'lu yıllarda daha çok tanınmaya, Pan-Asyacı ve aşırı milliyetçi olarak görülmeye başlanmıştır. Özellikle kitabında kullanmış olduğu "Asia is one. (Asya tektir.)" söylemi, araştırmacılar tarafından onun Pan-Asyacı ve milliyetçi olarak görülmesinde etkili olmuştur. Ancak kendisi bu terimi sadece The Ideals of the East adlı eserinin giriş cümlesinde kullanmıştır. Daha sonra ne İngilizce ne de Japonca olarak bu terimi ikinci kez kullanmamıştır. "Asya tektir." derken vurgu yapmamış, devamında bölgenin coğrafik özelliklerinden bahsederek Himalayaların bir tarafta Çin'i, diğer tarafta da Hindistan'ı olmak üzere iki güçlü medeniyeti böldüğünü ifade etmiştir. Bahsi geçen söylem Okakura öldükten sonra keşfedilmiş ve savaş zamanında da propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Kullanımının aksine bu söylem ile Asya'nın coğrafik anlamda eşsizliğine vurgu yapılmıştır. Aslında Okakura sanat tarihçisi olup, kariyerine bakıldığında da onun her zaman sanatla içli dışlı olduğu görülecektir. Kariyeri doğrultusunda Güzel Sanatlar Akademisi'nde sanat tarihi dersleri vermiş, Ulusal Müze'de yöneticilik yapmış, Boston'daki Güzel Sanatlar Müzesi'nde çalışmış, sanatı araştırmak için farklı yerlere seyahatler gerçekleştirmiştir. Kitaplarının içeriğine bakıldığında da genel anlamda Çin, Hindistan ve Japonya'nın sanat tarihinden bahsetmiştir.

Diğer taraftan Okakura'yı sadece sanatçı kişiliği ile değerlendirip, Pan-Asyacı olarak görmemek de doğru değildir. Her ne kadar eserlerinde çoğunlukla sanattan bahsediyormuş gibi görünse de bazı noktalarda Batı tehlikesine karşı Asya halkını uyarmış, beyaz tehlikeye yönelik Asyalı ulusların birlik içerisinde olması gerektiğinin altını çizmiştir. Pan-Asyacılık düşüncesinin

⁸¹ Okakura, *age*, 1904, s. 6.

⁸² Okakura, *age*, 2007, s. 44.

⁸³ Korhonen, *agm*, s. 117.

⁸⁴ Matthiessen, *age*, s. 25

⁸⁵ Jing, *agm*, s. 103.

kökenine bakıldığında Batılıların saldırılarına karşı Asya'daki ülkelerin birlikteliğini vurguladığı görülecektir. Diğer bir ifade ile bu düşüncenin temelinde tüm Asya'yı beyazlardan temizleyerek Asya birliğini kurmak vardır. Bu açıdan Okakura'nın yazılarının tamamında olmasa da bazı noktalarda Pan-Asyacı düşünce yapısını görmek mümkündür. Kendisi aşırı milliyetçi olmasa da ülkesini yazdıklarıyla öven ve diğer uluslardan üstün gören vatansever bir kişiliğe sahip olmuştur.

Japonya'nın Pan – Asyacı politikasına bakıldığında başlangıçta Asya'yı Batı emperyalizminden kurtarma amacıyla olduğunu, ancak zamanla yayılmacı politikaya dönüştüğü görülecektir. Yayılmacı politikası temelinde topraklarını kuzeyden güneye genişletmeyi başaran Japonya, Asya'da liderlik rolünü üstlenmeye çalışmıştır. Okakura da yazılarıyla Japonya'nın, hem hiçbir zaman sömürge olmayan bir ulus hem de Asya kültürünün geçmişten itibaren görüldüğü yer olduğunu vurgulamış, Asya'da lider olması gerektiğini savunmuştur. Bu açıdan da Okakura'yı Pan-Asyacı olarak değerlendirmek mümkündür.

Okakura Asya algısında ise Japonya'yı her zaman için övme ve öne çıkarma çabasında olmuştur. Buna rağmen Asya medeniyetinin yaşayan bir müzesi olarak nitelendirdiği Japonya'yı bazı noktalarda da eleştirmekten geri durmamış, ilham kaynağı olarak Batı'yı değil, Asya'yı baz almaları gerektiğini dile getirerek bu yanlıştan vazgeçmelerini savunmuştur. Ona göre din, sanat, bilim ve felsefe olmak üzere her anlamda birçok alanın kökeninin Asya'ya dayandığı bir gerçektir. Bundan dolayı Japonya'nın Asya'dan ziyade Batı'ya yaklaşması bir hatadır. Asya'nın tek olduğunu vurgulayan Okakura, bölgenin neresine gidilirse gidilsin kişinin kendisini asla yalnız hissetmeyeceğini, birlik içerisinde olduğunu anlayacağını ifade etmiştir.

Toparlamak gerekirse; Okakura düşünceleriyle Batı toplumlarına karşı Asya'yı tanımlamaya, tanıtmaya ve üstünlüğünü vurgulamaya çalışmış, aynı zamanda Asya'yı da Batı tehlikesine karşı uyarmıştır. İngilizce'de verdiği eserleriyle amacına ulaşarak belirli bir okuyucu kitlesiyle Doğu'dan ziyade Batı toplumlarına hitap etmiştir. Batı'ya karşı Japonya'yı övmüş ve Asya'daki üstünlüğünü kanıtlamaya çalışmıştır. Buna karşın eserlerini Japonca'da vermemesinden dolayı düşünceleri Asyalı uluslara öldükten sonra ulaşmış ve değeri geç anlaşılmıştır. Okakura'nın eserleri ölümünden sonra keşfedilse de milliyetçi gruplar tarafından savaş zamanında propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Bu durum da Okakura'nın çok önceden ölmesine rağmen uzun yıllar savaş suçlusuzluğu olarak görülmesine neden olmuştur.

Kaynakça

HEARN, Lafcadio, *Japonya*, Çev: Oğuz Adanır, Doğu Batı Yayınları, Ankara 2016.

IKIMATSU, Keizo, "Profile of Asian Minded Man IV: Okakura Tenshin", *The Developing Economies*, Vol. 4, No. 4, 1966, s. 638-653.

JING, He, "Okakura Tenshin and Pan-Asianism, 1903-1906", *Pan-Asianism A Documentary History, Volume 1: 1850-1920*, Ed: Sven Saaler, Christopher W. A. Szpilman, Rowman&Littlefield, İngiltere 2011, s.101-112.

KINOSHITA, Nagahiro, "Okakura Kakuzō as a Historian of Art", *Review of Japanese Culture and Society*, Vol: 24, 2012, s. 26-38.

KORHONEN, Pekka, "The Geography of Okakura Tenshin", *Japan Review*, No: 13, 2001, s. 107-127.

Maruyama Masao, "Fukuzawa, Uchimura and Okakura", *The Developing Economies*, Vol: 4, No:4, 1966.

- KENICHI, Matsumoto, “Okakura Tenshin and the Ideal of Pan-Asianism”, *Okakura Tenshin and Pan-Asianism*, Ed. Brij Tankha, Global Oriental, İngiltere 2009, s. 11-21.
- MATTHISEN, Sven, *Japanese Pan-Asianism and the Philippines from the late 19th Century to the End of World War II*, Brill, Leiden 2015.
- MURAI, Noriko- LIPPIT Yukio Lippit, “Okakura Kakuzō: A Reintroduction”, *Review of Japanese Culture and Society*, Vol: 24, 2012, s. 1-14.
- NAKAJIMA, Takeshi, *Ajishugi*, Ushio, Tokyo 2014.
- NAKAO, Miyuki, “Daitōakyōeiken no Naritachi to Kokueki”, *Nihon Daigakuin Sōgō Shakai Jōhō Kenkyū Kiyō*, Sayı: 9, 2008, s. 17 – 28.
- NITOBÉ, Inazō, *Buşido*, Çev: Doruk Akyüz, Dergâh Yayınları, İstanbul, Mayıs 2016.
- NOTEHELPER, F.G., “On Idealism and Realism in the Thought of Okakura Tenshin”, *The Journal of Japanese Studies*, Vol: 16, No: 2, 1990, s. 309-355.
- OKAKURA, Kakuzō, *The Awakening of the Japan*, The Century Co., New York 1904.
- OKAKURA, Kakuzō, *The Book of Tea*, Dover Publications, Amerika 1964.
- OKAKURA, Kakuzō, *The Ideals of the East With Special Reference to the Art of Japan*, Stone Bridge Press, Kaliforniya 2007.
- SHIGEMI, Inaga “Okakura Kakuzō’s Nostalgic Journey to India and the Invention of Asia”, *Noltalgic Journeys-Literary Pilgrimages Between Japan and the West*, Ed. Susan Fisher, CJR Japan Research Series, Vancouver 2001, s. 119.132.
- SHIGEMI, Inaga-SINGLETON Kevin, “Okakura Kakuzō and India: The Trajectory of Modern National Consciousness and Pan-Asian Ideology Across Borders”, *Review of Japanese Culture and Society*, Vol: 24, 2012, s. 39-57.
- TAKASHI, Matsumoto, “Okakura Tenshin”, *Nagoya Gakugei Daigaku, Kenkyū Kiyō*, 5, 2009, s. 21 – 31.
- Takeuchi Yoshimi, “Okakura Tenshin: Civilization Critique from the Standpoint of Asia (1962)”, Çev: Christopher L. Hill, *Review of Japanese Culture and Society*, Vol: 24, 2012, s. 15-25.
- TANKHA, Brij, “Okakura Tenshin: “Asia is One,” 1903”, *Pan-Asianism A Documentary History, Volume 1: 1850-1920*, Ed: Sven Saaler, Christopher W. A. Szpilman, Rowman&Littlefield, İngiltere 2011, s.93-100.
- TANKHA, Brij, “Okakura Tenshin: Writing a Good History Upon a Modern Plan”, *Okakura Tenshin and Pan-Asianism*, Ed. Brij Tankha, Global Oriental, İngiltere 2009, s. 27-48.
- WAKAKUMA, Midori, “Japanese Cultural Identity and Nineteenth – century Asian Nationalism: Okakura Tenshin and Swami Vivekananda”, *Okakura Tenshin and Pan-Asianism*, Ed. Brij Tankha, Global Oriental 2009, s. 22-26.

D. İnternet Erişim Adresleri

<https://www.britannica.com/biography/Ernest-F-Fenollosa/> Erişim Tarihi: 26.06.2023

Summary

In this study, whether Okakura is a Pan-Asianist or not and his perception of Asia have been examined through his works. So it has been sought answers to some questions. These questions are: did he write his works in line with a Pan-Asian idea, or was his aim just to discuss art? What did he actually mean by his famous rhetoric of "Asia is one", which was associated with the Great East Asian War? What did he want to convey with his works written in English? In this study, these questions have been tried to be clarified by examining Okakura's works. It has been discussed Okakura's works, and then the perception of Asia has been emphasized. At this point, first of all, it was emphasized who Okakura Tenshin was, and then his works were discussed. Finally, by discussing whether he was a Pan-Asian or not, the perception of Asia was examined. Okakura Tenshin was a posthumous personality in his home country. Okakura Tenshin has aimed to introduce Asian and the society, art, history and culture of Japan to the Western world by writing works in English throughout his life. Therefore, while he was alive, his value was not known in the East as much as it was known in the West. After his death, his writings were used as war propaganda by nationalists. In particular, "Asia is one" was the starting sentence of the Great East Asian War, while Okakura was accepted as a Pan-Asianist. However, he wanted to explain the geographical uniqueness of the region with the sentence of "Asia is one". He used "Asia is one" only in the opening sentence of *The Ideals of the East*. He never used the same sentence for the second time in his works other than this one. He said "Asia is one. The Himalayas divide, only to accentuate, two mighty civilisations, the Chinese with its communism of Confucius, and the Indian with its individualism of the Vedas." Therefore, it is not correct to consider him as a Pan-Asianist. However, when we look at the content of his works, it is possible to see his Pan-Asian personality at some points. For example, in his book *The Awakening of the East*, while criticizing Western civilization, he emphasized that Asia should be united against the threat of the West. At this point, it is correct to characterize Okakura as Pan-Asian and nationalist because he has advocated Asian unity. Because Pan-Asianism is an idea that supports the unity of Asian peoples. In addition, Okakura emphasized in his writings that Japan was both a nation that was never colonized and a place where Asian culture has been seen from the past. Therefore, Okakura advocated that Japan should be a leader in Asia. He has praised Japan and the Japanese and also has described Japan as the richest place in Asia in terms of culture in his work of *The Ideals of the East*. He said "It is in Japan alone that the historic wealth of Asiatic culture can be consecutively studied through its treasured specimens." Taking into account all of these, it is possible to evaluate Okakura, who has seen the Japanese as a superior race, as a Pan-Asian. On the other hand, when it has been looked at the Asian perception of Okakura, he has always tried to praise and highlight Japan. Despite he has described as a living museum of Asian civilization, he didn't hesitate to criticize Japan at some points. At this point, he stated that they should take Asia as a source of inspiration, not the West. So he advocated that they should abandon this mistake as soon as possible. According to him, it is a fact that the origin of many fields in every sense, including religion, art, science and philosophy, is based on Asia. Therefore, It was a mistake for Japan to approach the West rather than Asia. Also Asia is vast, India itself larger than Europe west of the Vistula for him. In brief, Okakura tried to define, promote and emphasize the superiority of Asia against Western societies, and at the same time warned Asia against the danger of the West with his thoughts. He achieved his goal by writing his works in English, and appealed to Western societies rather than Eastern ones with a certain readership. However, due to the fact that he did not write his works in Japanese, his thoughts reached Asian nations after his death and so his value was understood late. Even though Okakura's works were discovered after his death, they were used by nationalist groups as a propaganda tool in wartime. This situation caused Okakura to be seen as a war criminal for many years, despite his previous death.

